

CZU 338.43(478)

DOI [https://doi.org/10.52388/1812-2566.2025.2\(103\).06](https://doi.org/10.52388/1812-2566.2025.2(103).06)

CĂI STRATEGICE DE MODERNIZARE A SECTORULUI AGRICOL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sofia SCUTARI

Doctor, conferențiar universitar,

Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: scutarisofia5@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3122-6761>

Oleg SCUTARI

Doctorand,

Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: scutari.oleg@imexagro.md

<https://orcid.org/0009-0001-3689-3264>

Prezentul articol descrie importanța metodelor, proceselor și căile strategice de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol din Republicii Moldova. Autorii cercetează cele mai stringente probleme cu care se confruntă astăzi sectorul agricol și propun noi oportunități de dezvoltare și modernizare a acestora. Totodată, autorii efectuează analiza ponderii producției agricole în componența Produsului Intern Brut, structura producției agricole pe tipuri în gospodăriile de toate categoriile, precum și ponderea producției agricole pe tipuri în Republica Moldova pentru anii 2020-2024 și evidențiază poziția agriculturii, silviculturii și pescuitului în Produsului Intern Brut. În urma analizei acestor indicatori, autorii fac concluzii și înaintează recomandări referitor la căile strategice de modernizare a sectorului agricol din Republica Moldova.

Articolul va fi util pentru profesorii, studenții și cercetătorii din sectorul agricol care se ocupă de științele economice și a sectorului respectiv.

Cuvinte-cheie: sector agricol, strategie, producție agricolă, producție vegetală, producție animalieră, culturi agricole, căi de modernizare.

STRATEGIC WAYS OF MODERNIZING THE AGRICULTURAL SECTOR IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

This article describes the importance of methods, processes and strategic paths for the development and modernization of the agricultural sector in the Republic of Moldova. The authors investigate the most pressing problems facing the agricultural sector today and propose new opportunities for their development and modernization. At the same time, the authors analyze the share of agricultural production in the composition of the gross domestic product, the structure of agricultural production by types in households of all categories, as well as the share of

agricultural production by types in the Republic of Moldova for the years 2020-2024 and highlight the position of agriculture, forestry and fishing in the gross domestic product. Following the analysis of these indicators, the authors draw conclusions and make recommendations regarding strategic paths for modernizing the agricultural sector in the Republic of Moldova.

This article will be useful for teachers, students and researchers in the agricultural sector who deal with economic sciences and the sector.

Keywords: *agricultural sector, strategy, agricultural production, crop production, animal production, agricultural crops, modernization paths.*

VOIES STRATÉGIQUES DE MODERNISATION DU SECTEUR AGRICOLE EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Cet article décrit l'importance des méthodes, processus et voies stratégiques de développement et de modernisation du secteur agricole en République de Moldavie. Les auteurs étudient les problèmes les plus urgents auxquels est confronté le secteur agricole aujourd'hui et proposent de nouvelles opportunités pour son développement et sa modernisation. Parallèlement, les auteurs analysent la part de la production agricole dans la composition du produit intérieur brut, la structure de la production agricole par type dans les ménages de toutes catégories, ainsi que la part de la production agricole par type en République de Moldavie pour les années 2020-2024 et mettent en évidence la place de l'agriculture, de la sylviculture et de la pêche dans le produit intérieur brut. Suite à l'analyse de ces indicateurs, les auteurs tirent des conclusions et formulent des recommandations concernant les voies stratégiques pour moderniser le secteur agricole en République de Moldavie.

Cet article sera utile aux enseignants, étudiants et chercheurs du secteur agricole traitant des sciences économiques et du secteur.

Mots-clés: *secteur agricole, stratégie, production agricole, production végétale, production animale, cultures agricoles, voies de modernisation.*

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО СЕКТОРА В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

В данной статье рассматривается значимость методов, процессов и стратегических путей развития и модернизации сельскохозяйственного сектора в Республике Молдова. Авторы исследуют наиболее актуальные проблемы, стоящие сегодня перед сельскохозяйственным сектором, и предлагают новые возможности для их развития и модернизации. Наряду с этим, анализируется доля сельскохозяйственной продукции в структуре внутреннего валового продукта, структура сельскохозяйственного производства по видам в домохозяйствах всех категорий, а также доля сельскохозяйственного производства по видам в Республике Молдова за 2020-2024 годы и выделяется положение сельского хозяйства, лесного хозяйства и рыболовства во внутреннем валовом продукте. На основе анализа этих показателей авторы делают выводы и дают рекомендации относительно стратегических путей модернизации сельскохозяйственного сектора в Республике Молдова. Статья рекомендована преподавателям, студентам и исследователям в области сельского хозяйства, занимающимся экономическими науками и соответствующим сектором.

Ключевые слова: *сельскохозяйственный сектор, стратегия, сельскохозяйственное производство, растениеводство, животноводство, сельскохозяйственные культуры, пути модернизации.*

Introducere

Sectorul agricol a fost și este o ramură foarte importantă în dezvoltarea economică a Republicii Moldova, deoarece acest sector este un indicator cheie care contribuie la formarea Produsului Intern Brut. Schimbările care au loc în economia mondială au adus afectări vizibile și neașteptate și în sectorul agricol din Republica Moldova.

Actualmente, agricultura se confruntă cu diverse provocări din mediul economic și social, care sunt legate de efecte negative a riscurilor. Dar, aceste efecte care au fost produse în economia țării au provocat apariția și a unor noi oportunități de dezvoltare a întreprinderilor agricole.

Scopul propus al lucrării date este abordarea celor mai stringente probleme a sectorului agricol și identificarea oportunităților de dezvoltare și modernizare a acestora.

Așadar, pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului agricol din Republica Moldova conducerea managerială trebuie să determine corect procesul strategic de planificare și să-și aleagă prioritățile de dezvoltare, asigurând astfel continuitatea și competitivitatea pe piață.

Totodată, pentru planificarea strategică eficientă a sectorului agrar este necesar de luat în considerare diferite tipuri de riscuri, care pot apărea, în dependență de nivelul la care este localizat, la nivel macroeconomic, sectorial sau la nivel microeconomic.

De regulă aceste consecințe pot fi diminuate prin diverse măsuri de atenuare, inclusiv, prin ameliorarea eficienței utilizării factorilor de producție agricolă.

De asemenea, pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului agricol din Republica Moldova statul trebuie să contribuie prin diverse metode de subvenționare care este o cale strategică de dezvoltare durabilă a întreprinderilor agricole.

Metodologia cercetării

În calitate de suport teoretic au fost utilizate surse bibliografice, publicații din revistele din domeniu, precum și materialele strategice din acest domeniu.

Analiza datelor examinate au fost selectate din publicațiile Anuarului Statistic al Biroului Național de Statistică, precum și din Banca de date al BNS.

De asemenea, pentru efectuarea acestei cercetări au fost aplicate proceduri de studiere și metodele de observare și comparare, precum și elemente de cunoaștere a practicii.

La fel, autorii au folosit metode de analiză, sinteză, comparare, inducție și deducție.

Rezultate și discuții

Planificarea este o activitate orientată spre viitor și reprezintă procesul de stabilire a obiectivelor pe termen scurt, mediu și lung, precum și modul de derulare a acestora pentru a le îndeplini cu succes.

Este știut că, planificarea este și o funcție managerială importantă, care a fost evidențiată de către diverși teoreticieni, de unde a fost pusă temelia abordărilor teoretice cu privire la funcțiile de conducere, printre care cei mai de văză, sunt marii cercetători F. Taylor și H. Fayol.

Cercetătorul George A. Steiner menționează că, managerii decid ce trebuie făcut, când trebuie făcut, cum trebuie făcut și cine trebuie să o facă [6].

Planificarea strategică este un instrument important pentru o întreprindere, deoarece aceasta ne ajută să determinăm scopul și obiectivele strategice pentru fiecare sector, precum și pe domeniile de activitate ca: vânzări; profit; resurse financiare; inovații etc.

Totodată, planificarea strategică este necesară nu numai ca un instrument de lucru în întreprindere, dar și ca o direcție generală de succes pentru potențialii săi creditori și investitori, precum

și pentru desfășurarea procesului de luare a unei decizii.

Agricultura, este o parte componentă a economiei naționale și are un rol important în asigurarea veniturilor la bugetul public național, precum și asigurarea securității alimentare și oferirea locurilor de muncă în special în zonele rurale. De asemenea, sectorul agricol este în legătură strânsă cu alte domenii economice, cum ar fi, industria, procesarea produselor agricole și transporturile asigurând astfel competitivitate pe piață.

Dar cunoaștem bine din practică că, agricultura este expusă la riscuri atât interne, cât și externe, și cele mai influente în ultima perioadă sunt riscurile naturale, precum schimbările climatice, seceta, înghețuri, vânturi puternice etc... Riscurile în cauză afectează negativ produsele agricole, care aduc pierderi voluminoase atât producătorilor agricoli, cât și la nivel economic în întregime pe țară.

O altă cauză ar fi greșelile tehnologice agricole care degradează mediul înconjurător. Impactul acestora se manifestă prin influența negativă asupra diferitor resurse ale mediului înconjurător: sol, apă, aer, floră și faună. Solul înregistrează cele mai rapide și intense modificări, ca urmare a intervențiilor antropice în agricultură, având consecințe directe și/sau indirecte asupra tuturor celorlalte resurse ale mediului înconjurător [9].

Toate aceste provocări și schimbări care se petrec în lume, inclusiv și în țara noastră au dus la redimensionarea economiei în întregime. Aceste transformări au provocat impactul necesității de a moderniza capitalul uman a cercetătorilor din această ramură, cât și a conducătorilor din întreprinderile agricole pentru a găsi căile strategice de modernizare a sectorului agricol din Republica Moldova.

În această perioadă se mai evidențiază problema complexă în dezvoltarea economiei rurale, care necesită un studiu între cererea de dezvoltare a sectorului agrar din mai multe puncte de vedere cum ar fi: economic, social și ecologic pentru modernizarea continuă a societății rurale.

În acest context, evidențiem că agricultura este un domeniu foarte important și unul din sectoarele strategice ale economiei din Republica Moldova. Deoarece, pentru construirea unui viitor economic durabil este necesar de a înainta măsuri concrete de dezvoltare a acestui sector și minimalizarea problemelor de diferite genuri, dar totodată este benefic să cunoaștem și riscurile globale pentru a putea lua decizii bazate pe obiective strategice cu oportunități de dezvoltare continuă.

Pentru a moderniza și eficientiza nivelul de dezvoltare a sectorului agricol este necesar de o susținere și din parte statului care ar efectua o analiză profundă asupra securității sectorului dat, precum și determinarea unei politici clare care să alinieze la cerințele de astăzi.

Modernizarea reprezintă un concept abordat de diverși cercetători atât autohtoni, cât și din alte țări, care ține de identificarea noilor idei și arii de îmbunătățire, deoarece în perioada modernă asigurarea securității oamenilor ține de alimentația corectă, de sănătate și condițiile de trai create.

Conceptul de modernizare după este descris în lucrarea teoreticienilor Olaganathan, R., Quigley, K., 2017 „*Technological modernization and its impact on Agriculture, Fisheries and Fossil fuel utilization in the Asia Pacific Countries with emphasis on sustainability perspective*„ reprezintă un proces complex, prin care o țară trece de la o societate tradițională la o societate urbanizată și industrializată, fiind observate o serie de schimbări la diverse niveluri [7].

Din punctul nostru de vedere, modernizarea reprezintă dezvoltarea și adaptarea la noile cerințe prin inovații și modificări moderne în toate sectoarele economice.

Impactul modernizării asupra domeniului economic aduce beneficii majore și în alte domenii. Modernizarea este binevenită la întreprindere numai atunci când interesele agenților economici și a organelor de stat sunt strâns legate și se respectă bilateral întru luarea deciziilor clare pentru ambele părți.

Astfel, conducerea Republicii Moldova a elaborat și aprobat Strategia națională de dezvoltare economică, care este un document de planificare strategică, în vederea stabilirii unei viziuni coerente de dezvoltare economică a Republicii Moldova [5].

În ultima perioadă sectorul agricol se bazează pe o planificare strategică care este aliniată la Strategia națională de dezvoltare economică 2030.

Viziunea strategică a dezvoltării economice a fost elaborată în colaborare cu diverse părți din autoritățile publice centrale și locale, inclusiv și cu partenerii din sectorul agricol și alte organizații care au tangențe la dezvoltarea economică a țării.

Din studiul literaturii de specialitate se cunoaște diverse modele strategice de modernizare al sectorului agricol, care are drept scop analiza domeniului respectiv, prin prisma unor instrumente, pentru a crea un plan de acțiuni sau o strategie de dezvoltare bine determinată.

În lucrarea „Strategii de modernizare a sectorului agricol al Republicii Moldova”, cercetătoarea **Lucașenco E.** descrie modelul strategic complex de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol din Republicii Moldova care este ajustat la specificul stării actuale a sectorului agricol luând în vedere provocările existente și potențialul de dezvoltare a sectorului după cum urmează:

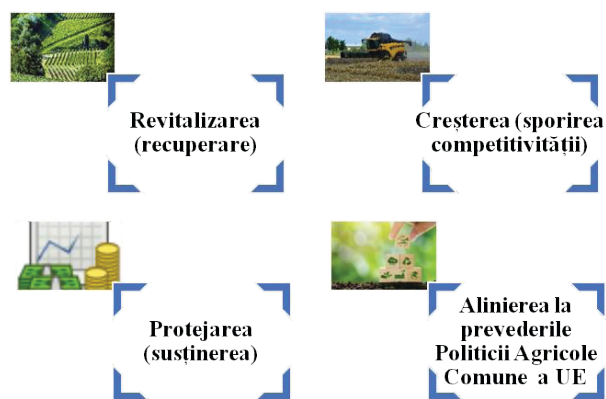

Figura 1. Modelul strategic complex de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol al Republicii Moldova

Sursa: Elaborat de autori în baza materialelor examinate [7, 10].

Revitalizarea (recuperare) reprezintă procesul de identificare a zonelor agricole conform unui program desfășurat în mod complex de către organele administrației publice locale și centrale, prin acțiunile integrate care anterior au fost dezvoltate și posedă un potențial substanțial de a fi revitalizate în scopul dezvoltării acestora și modernizării întregului sector.

La fel, prin revitalizare se presupune dorința de a dezvoltării problemele sectorului agricol care sunt caracterizate prin criza de durată lungă și întreprinderea diverselor acțiuni de soluționare a acestora.

Creșterea (sporirea competitivității) se bazează pe analiza produselor agricole de origine autohtonă, pe plan internațional, adică de a putea face față concurenței și de a fi competitive în mediul extern la etapă actuală pe piață.

Într-o conjuncție mai simplă competitivitatea presupune caracteristica unui produs din întreprindere sau dintr-o țară în competiție pentru a obține rezultate înalte.

Protejarea (susținerea) se referă la evaluarea politicilor agricole privind susținerea fermierilor în scopul identificării oportunităților de dezvoltare și modernizare a acestora.

Destinația acestui sprijin se răsfrânge nu numai pentru fermieri, ci și pentru întreprinderile producătoare, organele de stat și societății în întregime.

Alinierea la prevederile PAC a UE odată cu aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană conducerea statului în comun acord cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și asociațiile de fermieri trebuie să ajusteze politicile agricole conform prevederilor Politicii Agricole Comune a UE, care ar decupla ajutoare financiare în raport cu volumul produs, în vederea unei mai bune orientări a

fermierilor în funcție de cererea pe piață.

Examinând aceste modele complexe de dezvoltare și modernizare a sectorului agricol putem menționa că, soluționarea tuturor problemelor din sectorul agricol al Republicii Moldova este posibilă numai prin aplicarea unei noi abordări cu implicarea unor instrumente de gestionare corectă elaborate de către stat pentru a răspunde la provocările cu care se confruntă agricultura.

Pentru a desprinde niște concluzii privitor la căile strategice de modernizare al sectorului agricol din Republica Moldova, am considerat necesar să analizăm principalii indicatori din acest domeniu pentru perioada anilor 2020 – 2024 precum urmează.

Tabelul 1. Ponderea producției agricole în componența Produsului Intern Brut în Republica Moldova pentru anii 2020-2024

Anii/ Indicatori	2020	2021	2022	2023	2024
Produsul Inten Brut	199 734	242 079	274 488	300466	323800
Producția agricolă (preturi curente) (mil.lei)/	30.061	48.434	41025	41800	41383
Ponderea producției agricole în Produsul Intern Brut, %/	15,0	20,0	15,0	13,9	12,7

Sursa: Elaborat de autori în baza surselor [1, 2].

Din analiza tabelului 1 am constatat că, ponderea producției agricole a Republicii Moldova în componența Produsului Intern Brut pentru anul 2021 înregistrează o creștere de la 15% la 20% și este cea mai mare pondere a producției agricole în PIB din ultimii ani. Această creștere a fost determinată atât de productivitatea mult mai ridicată cât și de creșterea valorii produselor agricole. Începând cu anii 2022 până în 2024 se constată o scădere a producției agricole în PIB de la 20% anul 2021 la 15% în anul 2022, de la 15% în anul 2022 la 13,9% în anul 2023, și de la 13,9% în anul 2023 la 12,7% în 2024.

În urma analizei datelor privind ponderea producției agricole în componența Produsului Intern

Brut în Republica Moldova pentru anii 2020-2024 putem menționa că această scădere este condiționată de mai mulți factori cum ar fi: inundații, secetă, creșterea prețurilor la produsele de uz fitosanitar și fertilizanți, combustibil, tehnică agricolă, precum și riscurile legate de conflictul militar din Ucraina.

În scopul dezvoltării și modernizării sectorului agricol al Republicii Moldova, devine necesar de a analiza poziția agriculturii, silviculturii și pescuitului în Produsului Intern Brut în Republica Moldova pentru anii 2020-2024 comparativ cu alte sectoare economice, care va contribui la modernizarea nemijlocită a competitivității întregului sector și transformarea implicată a acestuia.

Tabelul 2. Poziția agriculturii, silviculturii și pescuitului în Produsul Intern Brut în Republica Moldova pentru anii 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Produsul Intern Brut	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Impozite nete pe produse	13,4	14,1	13,9	13,7	19,7
Valoarea adăugată brută - total	86,6	85,9	86,1	86,3	80,3
A Agricultură, silvicultură și pescuit	9,4	10,6	8,1	7,1	7,1
B Industria extractivă	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2
C Industria prelucrătoare	10,1	9,6	9,3	8,4	7,7
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	2,0	2,1	1,5	1,5	1,2
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6
F Construcții	10,0	8,0	7,6	7,1	7,1
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	15,1	15,5	16,6	16,1	15,1
H Transport și depozitare	3,5	4,0	4,6	4,8	4,4
I Activități de cazare și alimentație publică	0,7	0,8	1,3	1,6	1,8
J Informații și comunicații	4,9	5,3	6,6	6,9	7,1
K Activități financiare și de asigurări	3,1	2,8	3,1	3,6	3,6
L Tranzacții imobiliare	8,2	6,8	7,2	7,7	8,3
M Activități profesionale, științifice și tehnice	2,1	1,9	2,0	2,0	2,2
N Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	1,0	1,4	1,2	1,1	1,2
O Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	3,9	3,6	3,6	3,7	4,2
P Învățământ	5,0	4,8	5,3	5,8	5,9
Q Sănătate și asistență socială	4,6	5,5	5,3	5,7	6,0
R Artă, activități de recreere și de agrement	0,8	1,0	0,9	0,9	1,1
S Alte activități de servicii	1,3	1,1	1,0	1,3	1,4
T Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1

Sursa: Elaborat de autori în baza surselor [1, 2].

După cum se vede din datele tabelului 2, pe primul loc se poziționează comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor care în medie constituie 15,7 % din valoarea adăugată brută totală.

Pe următoarele locuri se evidențiază industria

prelucrătoare cu 9,02, agricultura, silvicultura și pescuitul cu 8,46% și tranzacțiile imobiliare care înregistrează 7,64%.

Dacă analizăm ultimul an 2024, vedem pe primul loc la fel se poziționează comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și

a motocicletelor care constituie 15,1 % valoarea adăugată brută totală.

Urmează tranzacțiile imobiliare care înregistrează 8,3%, industria prelucrătoare cu 7,7, agricultura, silvicultura și pescuitul cu 7,1%.

Pentru a examina mai detaliat cauza principală în descreșterea producției agricole în gospodăriile de toate categoriile vom analiza producția agricolă pe tipuri în toate gospodăriile după cum urmează.

Tabelul 3. Structura producției agricole pe tipuri în gospodăriile de toate categoriile, pentru perioada anilor 2020-2024, prețuri curente (mil. lei)

Anii/ Indicatori	2020	2021	2022	2023	2024
Producția agricolă (mil.lei)	30.061	48.434	41025	41800	41373
<i>din care:</i>					
Producția vegetală	20.389	37 898	27 734	28837	28082
<i>Pondereea producției vegetale în totalul producției agricole %</i>	<i>67,8</i>	<i>78,2</i>	<i>67,6</i>	<i>69,0</i>	<i>67,9</i>
Producția animalieră	9.135	9.683	12 467	11850	12141
<i>Pondereea producției animaliere în totalul producției agricole %</i>	<i>30,4</i>	<i>20,0</i>	<i>30,4</i>	<i>28,4</i>	<i>29,3</i>
Servicii	537	913	824	1113	1150
<i>Pondereea serviciilor în totalul producției agricole %</i>	<i>1,8</i>	<i>1,8</i>	<i>2,0</i>	<i>2,6</i>	<i>2,8</i>

Sursa: Elaborat de autori în baza surselor [3].

Dacă analizăm datele tabelului 3, la nivel de structură a producției agricole pe tipuri în gospodăriile de toate categoriile pentru anii 2020-2024, ponderea cea mai mare îi revine producției vegetale, însă trebuie de menționat faptul că, în ultima perioadă a anilor 2023-2024 aceasta înregistrează o scădere ce variază de la 69,7 % la 67,9%.

Următorul loc îi revine producției animaliere care în ultima perioadă a anilor 2023-2024 este în creștere de la 28,4 % la 29,3%.

Sectorul de servicii la fel înregistrează o mică creștere în ultima perioadă a anilor 2023-2024 care cifrează de la 2,6 % la 2,8% .

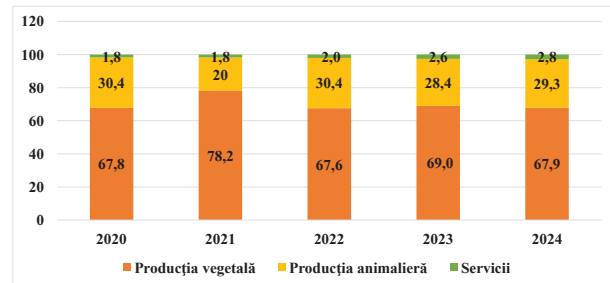

Diagrama 1. Pondereea producției agricole pe tipuri, %

Sursa: Elaborat de autori în baza surselor [1, 2].

După cum observăm din diagrama 1, ponderea producției vegetale, producției animaliere și a ser-

viciilor are o variație pe parcursul acestei perioade analizate în totalul producției agricole.

Din punctul nostru de vedere putem menționa că aceasta este condiționată în mare parte de preocuparea și interesul fermierilor, specializarea producătorilor, precum și de resursele financiare disponibile a acestora.

În 2024, producția vegetală din Moldova a fost în descreștere, ceea ce a cauzat scăderea nivelului producției agricole totale.

În continuare vom descifra producția agricolă totală, inclusiv pe principalele culturi agricole, în anul 2024 față de anul 2023 (tab. 4).

Tabelul 4. Recolta globală a principalelor culturi agricole, anul 2024 față de anul 2023

Principalele culturi agricole	Recolta globală pe anul 2023, mii tone	Recolta globală pe anul 2024, mii tone	2024 în % față de 2023	Scăderea producției agricole în % față de anul 2023
Producția agricolă- totală	x	x	x	x
Producția vegetală	x	x	x	x
Cereale și leguminoase boabe – total	3214,8	2161,9	67,2	32,8
dintre care, grâu	1555,0	1195,3	76,9	23,1
orz	242,9	200,5	82,4	17,6
porumb pentru boabe	1351,5	716,9	53,1	46,9
leguminoase pentru boabe	37,7	37,0	98,0	17,5
Floarea soarelui	758,3	614,0	81,0	19,0
Sfeclă	428,3	291,4	68,1	31,9
Soia	38,4	31,3	81,6	18,4
Rapită	210,9	85,4	40,5	59,5
Cartof	172,4	135,3	78,5	21,5
Legume – total	285,0	287,6	100,9	-
Culturi bostănoase alimentare	37,6	35,4	94,2	5,8
Fructe, nuci și pomușoare – total	762,2	591,6	77,6	22,4
Struguri	571,1	396,4	69,4	30,6
Producția animalieră	x	x	x	x
din care pe principalele tipuri:				
Creșterea animalelor (în greutate vie)	168,3	179,4	106,6	-
Lapte de toate tipurile	261,3	267,2	102,3	-
Ouă de toate tipurile (mil. bucăți)	607,0	627,8	103,4	-

Sursa: Elaborat de autori în baza surselor [4].

Dacă analizăm tabelului 4 vedem că cele mai afectate produse vegetale în anul 2024 au fost rapița, ceea ce însumează o scădere față de 2023 cu 59,5%, porumbul cu 46,9%, sfecla de zahar cu 319% și grâul cu 23,1%.

Având în vedere că anul 2024 s-a înregistrat o scădere semnificativă a produselor vegetale producția animalieră a fost în creștere cu 6,6%, lapte de toate tipurile cu 2,3% și ouă de toate tipurile cu 3,4%.

Reieșind din analiza efectuată asupra dezvoltării sectorului agricol din Republica Moldova pentru perioada anilor 2020-2024, prin evaluarea unor indicatori de bază, putem relata că, ponderea producției agricole în Produsul Intern Brut a scăzut în ultimii ani, dar sectorul agricol rămâne a fi un pilon important în Republica Moldova și ocupă un loc esențial în economia națională.

De asemenea, este necesar de menționat că, factorii cei mai de văză care a condus la scăderea producției vegetală în ultimii ani a fost seceta. Totodată, în același timp fermierii agricoli au fost afectați de prețurile majore la îngrășăminte și fertilizanți și o parte din fermieri au utilizat mai puține îngrășăminte și nu au efectuat lucrările calitative asupra culturilor agricole în măsura necesară.

Un alt factor a fost importul materiei prime care a condus la o scădere a producției agricole din cauza războiului din Ucraina.

Un motiv esențial în scăderea productivității totale a fost și este forța de muncă care reprezintă un factor determinant în dezvoltarea și creșterea economică. Forța de muncă este productivitatea de muncă oferită de țara respectivă prin anumite condiții de salarizare. O parte din populație din cauza salariilor mici au fost nevoiți să părăsească țara pentru ași putea întreține familia.

Totodată, este necesar de menționat că, subvențiile care au fost alocate de către stat în ultima perioada și susținerea care vine de la partenerii externi duce la o încurajare și o menținere a sectorului agricol pentru

a avea o continuare în dezvoltarea și modernizarea acestuia.

Concluzii

Pentru dezvoltarea în continuare a sectorului agricol din Republica Moldova și ca urmare a modernizării acestuia, autorii propun următoarele căi strategice de modernizare precum urmează:

- Restabilirea sistemelor de irigare și extinderea acestora prin susținerea statului, cât și din alte surse externe de finanțare.
- Alocarea investițiilor de către stat pentru cercetarea și dezvoltarea sectorului agricol.
- Asigurarea unei tehnologii de irigație eficiente prin picurare, care minimalizează exploatarea forței de muncă.
- Accesul la acordarea împrumuturilor de către instituțiile bancare cu termene și dobânzi specifice de rambursare.
- Implicarea proprietarilor sau asociațiilor în modernizarea de noi tehnologii pentru sectorul agricol.
- Perfecționarea continuă a conducerii manageriale din acest sector.

Astfel, impactul acestor căi de dezvoltare propuse de către autori vor contribui la îmbunătățirea și modernizarea sectorului agricol prin implementarea unor noi abordări științifice în practică și depășirea riscurilor legate de acest sector.

Deoarece, agricultura este și rămâne unul dintre cel mai important sector al economiei naționale, care asigură bunăstarea socială a oamenilor.

Referințe bibliografice

1. Anuarul statistic al Republicii Moldova 2024.
2. Biroul Național de Statistică al Moldovei. Banca de date statistice. Produsul intern brut. https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__13%20CNT__CNT208/CNT208100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774. [online][accesat: 27.06.25].

3. Biroul Național de Statistică al Moldovei. Banca de date statistice. Agricultură. Producția globală agricolă.

4. https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica__16%20AGR__AGR010/AGR010080.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774 [online][accesat: 28.06.25].

5. Biroul Național de Statistică al Moldovei. Banca de date statistice. Agricultură. Producția vegetală. https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/15 [online][accesat: 10.07.25].

6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 393 din 05 iunie 2024 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare economică 2030. Publicat: 07-06-2024 în Monitorul Oficial Nr. 241-244 art. 505.

7. Planificarea_strategica_integrata_la_nivel_lo-cal_si_regional._(2013).<https://www.adrnord.md/public/>

files/ghiduri/Planificarea_strategica_integrata_la_nivel_lo-cal_si_regional_14_februarie_2013.pdf. [online][accesat: 14.06.25].

8. LUCAȘENCO, E. *Strategii de modernizare a sectorului agricol al Republicii Moldova* (2024). CZU: 338.43(478) Chișinău.

9. DUMBRĂVEANU, L. Aspecte privind finanțarea în sectorul agrar. (2012). In: *Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova*. Seria Științe exacte și economice. vol. 2, nr. 52.

10. TIMOFTI, E., MEMEȚ, D. *Dezvoltarea durabilă a agriculturii Republicii Moldova: Probleme, realizări, perspective*. (2012). Universitatea Agrară de Stat din Moldova: CZU: 631.147(478).]

11. Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Republica Moldova 2014-2020, din 04.06.2014.

